BIRKERØD GYMNASIUM, HF, IB & KOSTSKOLE
Studieretningsprojekt i 3.g 2019/20

EMNE:
Huntington: Civilisationernes sammenstød

Sa[redacted]

En[redacted]

Opgaveformulering:

Hovedspørgsmål:

Hvorvidt kan Samuel P. Huntingtons tese om civilisationernes sammenstød opfattes som værende dækkende forklaring på terrorismen i det 21. årh.?

Hovedspørgsmålet ønskes belyst ved følgende:

1) En redegørelse for Huntingtons teori om civilisationernes sammenstød med særligt fokus på forholdet mellem islam og Vesten. Redegør ydermere kort for amerikanske værdier og udenrigspolitikken under Bush-administrationen 2001-2008.
2) En analyse af Bushs retorik i hans tale fra 20. september 2001; herunder hvordan Huntingtons tese kan afspejles i amerikansk udenrigspolitik, både under Bush-administrationen og i dag med særligt henblik på ISIS/ISIL.
3) En diskussion og vurdering af, hvorvidt Huntingtons tese er holdbar. Inddrag relevante begivenheder og eksempler på hans tese og diskuter kritikken af Huntington.

Opgavens omfang: 15-20 sider (ekskl. titelblad, abstract, indholdsfortegnelse, noter, materialeoversigten/litteraturfortegnelsen og eventuelle bilag). *Antal bilag: 2*

Jeg bekræfter herved med min underskrift, at opgavebesvarelsen er udarbejdet af mig. Jeg har ikke anvendt tidligere bedømt arbejde uden henvisning hertil, og opgavebesvarelsen er udfærdiget uden anvendelse af uretmæssig hjælp og uden brug af hjælpemidler, der ikke har været tilladt.

Elevens underskrift: [redacted]

Resumé

Denne opgave undersøger, hvorvidt Samuel P. Huntingtons teori om civilisationernes sammenstød kan bruges til at forklare terrorismen i det 21. århundrede. Huntington opdelte verden i civilisationer, som han mente ville komme i konflikt pga. kulturelle forskelle, og altså ikke længere pga. økonomi eller ideologi. Sammenstødet mellem islam og Vesten har fået stor opmærksomhed, da 9/11, den efterfølgende ”War on Terror” samt diverse terrorangreb på Vesten af mange er blevet set som beviser på Huntingtons teori.

Først redegøres der for Huntingtons teori med fokus på sammenstødet mellem islam og Vesten. Dernæst redegøres der for amerikanske værdier, som har betydning for amerikansk udenrigspolitik, og til sidst redegøres der for George W. Bushs udenrigspolitik i hans periode som præsident.

Derefter analyseres Bushs tale fra den 20. september 2001. Af analysen fremgår det at Bush bruger mange retoriske og stilistiske virkemidler for at legitimere hans ”War on Terror”. Han skaber et tydeligt os vs. dem, hvilket kan sættes i relation til Huntingtons teori. Der undersøges også, hvordan Huntingtons teori kan afspejles i hhv. Bushs udenrigspolitik og i Donald Trumps udenrigspolitik med henblik på ISIS. Teorien fremgår tydeligt i begge præsidenters udenrigspolitik, men de har to meget forskellige syn på USA’s rolle i verden samt hvordan USA beskyttes bedst.

Til sidst diskuteres og vurderes om Huntingtons teori er holdbar eller ej, og eksempler og kritik inddrages. Her diskuteres bl.a., hvorfor man kan argumentere for, at teorien er blevet en selvopfyldende profeti, samt hvorfor Huntington kan have ret set ud fra socialkonstruktivismen. Der konkluderes dog, at Huntingtons teori ikke er dækkende grundet de mange fejl og mangler ved teorien, men at man kan bruge den som supplerende materiale til at forstå globale konflikter.

Indholdsfortegnelse

1. INDLEDNING 4

1.1 METODEAFSNIT 4
1.2 FORTOLKNING AF OPGAVEFORMULERING 5

2. HUNTINGTONS TEORI OM CIVILISATIONERNES SAMMENSTØD, AMERIKANSKE VÆRDIER OG UDENRIGSPOLITIKKEN UNDER GEORGE W. BUSH 6

2.1 DEN TIDSMÆSSIGE KONTEKST FOR UDGIVELSE AF TESEN 6
2.2 HUNTINGTONS CIVILISATIONSBEGREB 6
2.3 HVORFOR STØDER CIVILISATIONERNE SAMMEN? 7
2.4 ISLAM OG VESTEN 7
2.5 AMERIKANSKE VÆRDIER 8
2.6 UDENRIGSPOLITIKKEN UNDER BUSH-ADMINISTRATIONEN 2001-2008 9

3 HVORDAN HUNTINGTONS TESE KAN AFSPEJLES I AMERIKANSK UDENRIGSPOLITIK 10

3.1 BUSHS RETORIK I HANS TALE TIL KONGRESSEN DEN 20. SEPTEMBER 2001 10
3.2 HVORDAN HUNTINGTONS TESE KAN AFSPEJLES I BUSHS UDENRIGSPOLITIK 13
3.3 HVORDAN HUNTINGTONS TESE KAN AFSPEJLES I AMERIKANSK UDENRIGSPOLITIK MED SÆRLIGT HENBLIK PÅ ISIS/ISIL 15

4 ER HUNTINGTONS TEORI HOLDBAR ELLER EJ? 19

5. KAN HUNTINGTONS TEORI OPFATTES SOM EN DÆKKENDE FORKLARING PÅ TERRORISMEN I DET 21. ÅRHUNDREDE? 25

LITTERATURLISTE 26

BILAG 29

FIGURER 29
1.1 Koalitionen imod Islamisk Stat (IS) 29
TALER 29
2.1 Bushs tale til Kongressen 20. september 2001 29

1. Indledning

Der er ikke mange artikler, der har påvirket Vestens og især amerikanernes verdensopfattelse efter Den Kolde Krig, som den amerikanske Harvard-professor Samuel P. Huntingtons artikel ”The Clash of Civilizations?” har. Han forudså, at verdens konflikter ikke længere ville omhandle ideologier og økonomi, men kultur med religion som et afgørende element, hvilket har vakt stor debat.

Hovedspørgsmålet for denne opgave er, hvorvidt Huntingtons teori kan være en dækkende forklaring på terrorismen i det 21. århundrede. Dette vil belyses igennem en redegørelse for hans teori samt for amerikanske værdier og George W. Bushs udenrigspolitik, en analyse af Bushs tale til Kongressen den 20. september 2001 og en undersøgelse af, hvordan Huntingtons teori kan afspejles i hhv. Bushs udenrigspolitik og Trumps udenrigspolitik i dag med henblik på ISIS. Slutteligt vil det diskuteres samt vurderes, hvorvidt Huntingtons teori er holdbar eller ej og om den på baggrund af analysen og diskussionen kan bruges som en dækkende forklaring på terrorismen i dag.

1.1 Metodeafsnit

I opgaven anvendes fagene samfundsfag og engelsk. Opgaveformuleringen vil både besvares ud fra en nomotetisk og en idiografisk tilgang. I samfundsfag arbejdes der hovedsageligt ud fra en nomotetisk tilgang, idet opgaven primært handler om at afprøve Huntingtons teori. I engelsk anvendes teorien idiografisk med henblik på at forstå George W. Bushs tale, og hvilken betydning denne eventuelt har haft for teoriens virkning.

I engelsk bruges den hermeneutiske tilgang, som er en metode, der fokuserer på at fortolke og forstå en tekst. I opgaven analyseres en tale, dvs. der laves en retorisk analyse af talens indhold, for dermed at komme med nogle intentionelle forklaringer. Endvidere analyseres den måde, hvorpå indholdet formidles, dvs. hvordan der argumenteres for holdningerne i talen, herunder brugen af retoriske og stilistiske virkemidler. I den forbindelse inddrages bl.a. det retoriske pentagram og en diskursanalyse.

I samfundsfag bruges den hermeneutiske tilgang til bl.a. at forstå Samuel P. Huntingtons teori i praksis. For at se på teorien fra flere perspektiver, vil den både forklares kausalt og funktionelt. Der vil arbejdes der primært kvalitativt for at prøve at forstå teorien i dybden.

1.2 Fortolkning af opgaveformulering

Hovedspørgsmålet kan tolkes som om opgaven skal besvares ud fra terroristernes synsvinkel, mens resten af opgaveformuleringen lægger op til en besvarelse med fokus på Vestens/amerikanernes bekæmpelse af dem. Derfor har jeg valgt at fokusere på underspørgsmålene, men også lidt på terroristernes syn på Vesten. Dette konkluderer jeg på til sidst.

Desuden dækker begrebet terrorisme over en voldelig og frygtindgydende adfærd, der finder sted inden for mange religioner og kulturer og således ikke kun indenfor islam. Fokus i denne opgave er dog på islamistisk terrorisme og vestlig/amerikansk bekæmpelse deraf.

I opgaveformuleringens punkt 2 har jeg valgt at fortolke ordet ”herunder” som en sproglig fejl, idet amerikansk udenrigspolitik med henblik på ISIS/ISIL ikke kan udledes af en analyse af Bushs tale, grundet ISIS/ISIL’s senere oprettelse og de forskellige præsidenter, der har været involveret i bekæmpelsen af dem. Dog vil der argumenteres for, at Huntingtons teori kan afspejles i Bushs udenrigspolitik.

Derudover vil udenrigspolitikken ”i dag” tolkes som udenrigspolitikken under Donald J. Trump. Det vil være for ensidigt kun at se teorien fra de forskellige amerikanske præsidenters synsvinkel, så jeg vil også kort komme ind på IS’ syn på Vesten i relation til Huntingtons teori, da det kan give en bredere forståelse for den udenrigspolitik som bl.a. Trump fører.

Selvom fokus er på Bushs udenrigspolitik, vil Trumps udenrigspolitik også bruges til at sætte Bushs udenrigspolitik i perspektiv og derfor er analysen af Trumps udenrigspolitik ikke udtømmende.

2. Huntingtons teori om civilisationernes sammenstød, amerikanske værdier og udenrigspolitikken under George W. Bush

2.1 Den tidsmæssige kontekst for udgivelse af tesen

I 1993 udgav den amerikanske politolog og Harvard-professor, Samuel P. Huntington, artiklen "The Clash of Civilizations?" i tidsskriftet Foreign Affairs[1]. Han forudså, at fremtidens globale konflikter ikke længere ville basere sig på ideologiske eller økonomiske skillelinjer mellem folk, men på kulturelle skillelinjer[2]. De kulturelle skillelinjer omfatter bl.a. sprog, historie, traditioner og religion, hvor den sidstnævnte, ifølge Huntington, er den vigtigste, da den er dybt forankret i vores samfundsidentitet.

Artiklen blev udgivet kort tid efter murens fald, hvor det så ud til at krigenes tid var ovre, og en rolig tidsalder præget af fred og demokrati var på vej. Francis Fukuyamas teori om den fremtidige verdensorden, hvor det vestlige, liberale samfundssystem havde vundet på verdensplan, vandt indpas i Vesten. Huntingtons teori er et modsvar til Fukuyamas[3], hvilket har vakt stor debat netop pga. opgøret med den populære forestilling om at krigenes tid var forbi.

2.2 Huntingtons civilisationsbegreb

Ifølge Huntington er verden opdelt i civilisationer, defineret som den kulturelle enhed, hvor mennesker kan opnå den største grad af identifikation. Civilisationerne er ikke afgrænset til en bestemt stat eller verdensdel[4], men er defineret ud fra kulturelle skillelinjer.

Huntington identificerer 7-9 store civilisationer i dag: den konfucianske (kinesisk+buddhistisk[5]), japanske, hinduistiske, islamiske, ortodokse, vestlige, latinamerikanske og evt. afrikanske civilisation, hvor Vesten er den mest magtfulde. Næsten alle civilisationer har en eller flere kernestater. Den kan defineres som den mest magtfulde og kulturbærende stat indenfor en civilisation.

---

[1] Sørensen, Jacob G.; Rasmussen, Martin G.; Rasmussen, Janus G.; "IP&Ø - Grundbog i International Politik og Økonomi", Columbus, 1. udgave 2. oplag, 2017, s. 120
[2] Huntington, Samuel P.; "Civilisationernes sammenstød – mod en ny verdensorden", People's Press, 2006, s. 38
[3] DR Undervisning; "Huntington – Baggrund for teori", https://www.dr.dk/undervisning/samfundsfag/baggrund-teori, DR, 2013
[4] Branner, Hans; "Global Politik – grundbog til international politik", *3. En verden af civilisationer*, Columbus, 3. udgave, 2015, s. 212
[5] Huntington er i tvivl om, hvorvidt der eksisterer en buddhistisk civilisation, da buddhismen ikke overlevede i sit oprindelsesland og derfor har været nødt til at indpasse sig i forskellige kulturer, herunder konfucianismen i Kina (Civilisationernes sammenstød – mod en ny verdensorden, s. 73)

F.eks. er Vestens primære kernestat USA, men til en vis grad også Tyskland og Frankrig. Islam og nogle få andre civilisationer mangler en kernestat, hvilket let kan forværre konflikter, da kernestater har en ordensskabende og disciplinerende rolle i sin civilisation.

Civilisationer kan inddeles i undergrupper; f.eks. omfatter Vesten Europa, Nordamerika, Australien og New Zealand[6]. De kan også bestå af én stat, som i den japanske civilisation[7]. Men én stat kan også indeholde flere civilisationer – dette kaldes en kløvet stat, som f.eks. ses i Israel. Endeligt findes der også splittede stater, hvor størstedelen af befolkningen tilhører én civilisation, mens lederne tilhører en anden[8], hvilket bl.a. ses i Tyrkiet[9].

2.3 Hvorfor støder civilisationerne sammen?

Huntington skelner mellem to forskellige niveauer, hvor de kommende sammenstød mellem civilisationerne vil opstå. På mikroniveau, langs civilisationernes brudflader, vil der især opstå borgerkrige i kløvede stater[10]. På makroniveau vil der opstå større krige imellem kernestater, hvor der konkurreres om hård magt, såsom militær og økonomisk magt, samt kontrollen af internationale institutioner[11].

Huntington identificerer seks årsager til, at civilisationerne støder sammen. De fire vigtigste er dog, at de kulturelle forskelle i civilisationerne gør, at menneskerne har vidt forskellige syn på diverse emner, at der er en voksende opmærksomhed på forskelle og ligheder mellem hinanden pga. øget globalisering og immigration, en vækst af fundamentalistiske bevægelser pga. identitetstab i moderne tid og at modviljen mod Vestens hegemoni og værdier er stigende i ikke-vestlige lande. [12] Da civilisationerne er så forskellige, vil det altså ifølge Huntington være uundgåeligt, at de støder sammen.

2.4 Islam og Vesten

Huntington berører brudlinjekonflikterne ”Vesten mod resten”, der er konflikter på makroniveau, som opstår i takt med at modreaktionerne øges mod USA’s hegemoni og globale

[6] Huntington; ”Civilisationernes sammenstød – mod en ny verdensorden”, s. 71
[7] Huntington; ”Civilisationernes sammenstød – mod en ny verdensorden”, s. 70
[8] Sørensen; Rasmussen; Rasmussen; ”IP&Ø – grundbog i international politik og økonomi”, s. 121
[9] Huntington; ”Civilisationernes sammenstød – mod en ny verdensorden”, *Forord ved Henrik Jensen,* s. 17
[10] Sørensen; Rasmussen; Rasmussen; ”IP&Ø – grundbog i international politik og økonomi”, s. 122
[11] Huntington, Samuel P.; ”Civilisationernes sammenstød?”, Informations Forlag, 1. udgave, 2006, s. 26
[12] Huntington; ”Civilisationernes sammenstød?”, s. 18-24

dominans i den nuværende unipolære verdensorden. Han betoner konflikten mellem islam og Vesten, da islam er den eneste civilisation, som stiller sig tvivlende overfor Vestens overlevelse[13].

Konflikterne mellem islam og Vesten har grundlag i forskelle og ligheder mellem islam og kristendommen. Den væsentligste forskel er, at muslimerne opfatter islam som en livsform med en udvisket grænse imellem religion og politik, hvorimod det sekulære Vesten holder det adskilt. Af ligheder er begge religioner monoteistiske[14], hvilket er med til at skabe et "os vs. dem". For det andet er begge religioner universalistiske[15], hvilket i sig selv er konfliktskabende. For det tredje er både islam og kristendommen missionerende[16]. Udbredelsen af de to religioner, igennem "korstoge" og "hellig krig", skete i høj grad i forbindelse med folkevandringer i det 7. og 12. århundrede, der var resultat af demografiske, økonomiske og teknologiske udviklinger[17]. I dag ses konflikterne mellem Vesten og Islam mere i forbindelse med større sager som våbenspredning, menneskerettigheder og demokrati, olie, ind- og udvandring, islamisk terrorisme og vestlig intervention[18]

Disse sager opstår pga. en muslimsk modvilje mod vestlig dominans og intervention i muslimske landes konflikter. Modviljen ses tydeligst hos islamistiske terrorgrupper, som rekrutterer og radikaliserer flere og flere unge grundet den øgede arbejdsløshed i civilisationen[19].

2.5 Amerikanske værdier

USA blev i 1600-tallet bygget op af europæiske indvandrere, der ville væk fra diktatur, fattigdom, religiøs undertrykkelse og social arv. De flyttede fra Europa i jagten på bl.a. frihed, lighed og demokrati, også betegnet som "Den Amerikanske Drøm"[20]. Med Monroe-doktrinen førte USA en isolationistisk udenrigspolitik, for at beskytte den "nye verden" fra omverdenen, særligt Europa, der var symbolet på den "gamle verden"[21]. Dette skabte et os vs. dem, der har videreudviklet sig til patriotisme og amerikansk exceptionalisme, som er forestillingen om, at USA er en udvalgt nation med et udvalgt folk, der er kvalitativt anderledes end andre lande[22]. Denne exceptionalisme har medført, at det amerikanske folk er blevet mere forenet omkring deres værdier, fordi de deler den samme overbevisning.

---

[13] Huntington; "Civilisationernes sammenstød – mod en ny verdensorden", s. 291
[14] Monoteistiske: de accepterer ikke flere guder
[15] Universalistiske religioner: tilhængerne mener, at deres religion er den eneste sande religion.
[16] Missionerende religioner: betyder, at tilhængerne er forpligtet til at udbrede deres tro.
[17] Huntington; "Civilisationernes sammenstød – mod en ny verdensorden", s. 292-293
[18] Huntington; "Civilisationernes sammenstød – mod en ny verdensorden", s. 295
[19] Huntington; "Civilisationernes sammenstød – mod en ny verdensorden", s. 294
[20] Holm, Mette; "Being American", Gyldendal, 1. udgave, 2016, s. 8-9
[21] Brøndum, Peter; Rasmussen, Annegrethe; "USA's udfordringer", Columbus, 2. udgave, 2016, s. 213-214
[22] Brøndum; Rasmussen; "USA's udfordringer", s. 31

Efter 1945 har USA's udenrigspolitik været overvejende internationalistisk, men stadig exceptionalistisk. Internationalismen betyder, at USA kan forholde sig aktivt og deltagende i international politik, og herunder intervenere i andre lande for at udbrede sine værdier, hvilket bl.a. er set under præsident George W. Bush.

Dog tyder det på, at Donald Trump i dag fører en udenrigspolitik med isolationistiske tendenser, idet han bl.a. har valgt at trække styrker ud af forskellige lande, samt er villig til at trække USA ud af forskellige alliancesystemer, herunder NATO[23].

2.6 Udenrigspolitikken under Bush-administrationen 2001-2008

Den republikanske George W. Bush blev valgt som præsident i USA i 2000, og var præsident fra 2001-2009. Mange forventede, at han primært ville tage sig af indenrigspolitik, men da det udefrakommende terrorangreb på World Trade Center og på Pentagon-bygningen i New York City indtraf den 11. september 2001, ændredes dette drastisk[24].

Efter 9/11 førte Bush en aktivistisk udenrigspolitik, som han selv kaldte en "War on Terror" i sin tale til Kongressen[25] den 20. september. Han fulgte missionsdoktrinen[26], som under Bush fik navn som Bush-doktrinen.[27]. Med den foretog USA bl.a. forebyggende militære angreb for at beskytte USA mod potentielle terrortrusler. Et eksempel herpå er, da USA uden beviser beskyldte Irak for at have masseødelæggelsesvåben og derfor startede Irak-krigen uden FN-mandat. Derudover er det heller ikke endeligt bevist, at den daværende leder af terrororganisationen al-Qaeda, Osama bin Laden, var involveret i terrorhandlingerne den 11. september 2001[28]. USA valgte dog at gå ud fra dette og gik derfor i krig i Afghanistan, da de mente, at det daværende Taliban-regime gemte bin Laden der[29]. Denne forebyggende udenrigspolitiske doktrin er bl.a. blevet kaldt *"The One Percent Doctrine"* af journalisten Ron Suskind, hvilket han begrunder med, at USA handler som om et terrorangreb med sikkerhed vil ske, hvis der bare er én procents risiko for det[30].

---

[23] Ulrich, Philip Chr.; "Trump vil gøre op med 70 års amerikansk udenrigspolitik", https://www.kongressen.com/trump-vil-goere-op-med-70-aars-amerikansk-udenrigspolitik/, Kongressen.com, 2016

[24] U.S. Embassy in Denmark: "George W. Bush", https://dk.usembassy.gov/da/youth-education-da/history-da/2000-2016-fra-george-w-bush-til-barack-obama/praesidentvalget-i-2000/

[25] USA's lovgivende forsamling

[26] Missionsdoktrin = idépolitik, der har som mål at støtte opbygningen af demokrati i verden, ved kompromisløst at påtvinge omverdenen sine værdier

[27] Nauntofte, 2015; "Verden og den arabiske udfordring", https://vau.systime.dk/index.php?id=158&L=0, Systime, 2015

[28] Griffin, David Ray; "Osama bin Laden Responsible for the 9/11 Attacks? Where is the Evidence?", Global Research, 2013, https://www.globalresearch.ca/osama-bin-laden-responsible-for-the-9-11-attacks-where-is-the-evidence/15892

[29] BBC: "Why is there a war in Afghanistan? The short, medium and long story", 2020, https://www.bbc.com/news/world-asia-49192495

[30] Henriksen, Anders; "Arven efter Bush – præsidentembedet og krigen mod terror", Gyldendal, 1. udgave, 2009, s. 62

3 Hvordan Huntingtons tese kan afspejles i amerikansk udenrigspolitik

3.1 Bushs retorik i hans tale til Kongressen den 20. september 2001

Den 20. september 2001 holdt præsident Bush en tale[31] foran Kongressen i Washington DC. Talen er en blanding af en lejlighedstale og en politisk tale, da han sørger over 9/11, men samtidig også præsenterer sin plan ”War on Terror”[32]. I talen kritiserer han terrorister, roser Vesten og forklarer, hvordan USA har tænkt sig at bekæmpe terrorismen. Hensigten med talen var at få Kongressen og den amerikanske befolkning til at acceptere hans ønske om militære og sikkerhedsmæssige tiltag imod terrorisme, samt dele hans sorg med befolkningen og vise styrken i sammenholdet. Endvidere ønskede han også at få andre landes støtte i sin krig mod terrorismen. Bush var blevet præsident under et år før talen blev holdt, så derfor kan talen også ses som en måde at vise USA, at han kan tage hånd om problemerne.

Modtagerne af talen er først og fremmest Kongressen, samt nogle særlige gæster såsom Storbritanniens premierminister, en veteran, en guvernør, og New York Citys tidligere borgmester. Talen blev også sendt live på TV i hele verden. I USA blev det sendt på TV-kanalen C-span, som er en kanal, der hovedsageligt fokuserer på den amerikanske regering[33]. At det blev sendt på TV, betyder også at USA’s befolkning samt andre landes befolkninger er modtagerne. Disse landes befolkninger indbefatter også de personer, Bush omtaler som fjenden, idet han på nogle tidspunkter taler direkte til dem. Han siger f.eks. til Taliban: ”Deliver to United States authorities all the leaders of al Qaeda who hide in your land.”[34]

Sproget i talen er forholdsvist formelt, men klart og letforståeligt, hvilket understreget alvoren i talen og fremmer budskabet. Bush bruger f.eks. meget få sammentrækninger, undtagen når han siger noget med ”we”, f.eks. ”we’re” og ”we’ll”. Her gør han sproget mere uformelt, for at skabe et venskabeligt forhold til modtagerne, som de kan have brug for i en krisetid som den, de befinder sig i. Det hjælper modtagerne med at føle sig mere trygge ovenpå chokket fra 9/11.

[31] Bush, George W.; “Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks”, https://www.americanrhetoric.com/speeches/gwbush911jointsessionspeech.htm, American Rhetoric, 20/9 2001
[32] Bush; “Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks”, l. 85
[33] Wikipedia: ”C-SPAN”, https://en.wikipedia.org/wiki/C-SPAN
[34] Bush; “Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks”, l. 71

Bush argumenterer først og fremmest for sin ”War on Terror”-plan ved brug af de tre appelformer. Den dominerende appelform er etos, idet Bush prøver at skabe tillid imellem ham og modtagerne, så de vil støtte hans plan. Hans etos styrkes især af hans præsidentembede, men siden han for nyligt er blevet præsident, har han brug for at opbygge det yderligere. Dette gør han bl.a. ved at stille krav til Taliban-regimet om, at de skal udlevere al-Qaedas ledere til USA. Dette styrker hans etos, da det kun er personer med en vis magt, der kan stille den slags krav. For ikke at hæve sig for meget over befolkningen bruger han dog ord som ”we” og ”our” hvilket gør ham til en del af folket og styrker hans etos endnu mere.

Den næst mest anvendte appelform i talen er patos. Bush appellerer til følelser som sorg og kærlighed i forbindelse med 9/11, for at skabe et billede af ham som en medmenneskelig præsident, hvilket også yderligere styrker hans etos. F.eks. siger han:” I ask you to live your lives, and hug your children”[35] og “All of America was touched on the evening of the tragedy to see Republicans and Democrats joined together on the steps of this Capitol, singing “God Bless America”.”[36], hvilket tydeligt appellerer til disse følelser, samt det amerikanske sammenhold og patriotisme. Bush appellerer også til frygten ved f.eks. at sige: ”The terrorists’ directive commands them to kill Christians and Jews, to kill all Americans, and make no distinctions among military and civilians, including women and children.”[37], hvilket understreger vigtigheden af at bekæmpe terrorismen. Sidst, men ikke mindst appellerer han til vreden og retfærdighedssansen: ”We will starve terrorists of funding, drive them from place to place, until there is no refuge or no rest.”[38] Det at terroristerne kommer til at bøde for sine handlinger kan virke trøstende og gør det lettere at acceptere hans plan.

Bush benytter også en smule logos. Først nævner han hvor mange udlændinge, der også døde i 9/11: ”Nor will we forget the citizens of 80 other nations who died with our own: dozens of Pakistanis; more than 130 Israelis; more than 250 citizens of India; men and women from El Salvador, Iran, Mexico, and Japan; and hundreds of British citizens.”[39] Han siger dette for at få andre lande til at indse, at terrorismen ikke kun rammer USA, men hele verden. Derudover nævner han også, hvor

[35] Bush; “Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks”, ll. 145-146
[36] Bush; “Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks”, ll. 20-21
[37] Bush; “Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks”, ll. 52-54
[38] Bush; “Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks”, ll. 111-113
[39] Bush; “Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks”, ll. 30-33

mange terrorister der findes i verden, for at understrege, at det er en global trussel: ”There are thousands of these terrorists in more than 60 countries”[40].

Udover de tre appelformer, prøver Bush også at overtale modtagerne om at acceptere hans plan gennem sin diskurs. Han skaber et meget tydeligt os vs. dem, hvilket han italesætter ved at bruge nodalpunkterne ”amerikanerne og deres allierede” og ”de islamistiske terrorister og deres allierede”. Til ”amerikanerne og deres allierede” knytter der sig en positiv ækvivalenskæde bestående af ”us” og ”our”, samt ord som: ”friend”, ”good and peaceful”, ”trust”, ”pluralism”, ”tolerance” og ”freedom”. Til ”de islamistiske terrorister og deres allierede” knytter der sig en mere negativt ladet ækvivalenskæde bestående af ”they” og ”their” , og ord som: ”fringe movement”, ”evil and destruction”, ”brutalized”, ”starving” og ”hate”. Dette er med til at øge kontrasten imellem venner og fjender, hvilket også gør det lettere at acceptere hans plan.

Igennem sit ordvalg, anvender Bush også politisk propaganda til at presse andre lande og Kongressen til at acceptere hans plan. Han bruger bandwagonteknikken[41] til at få alle dem, der ikke har vist sin støtte til USA, til at føle sig udenfor. F.eks. siger han: ”America has no truer friend than Great Britain.”[42] Med dette hentyder han til, at de andre venner ikke er ligeså ægte, hvilket kan få andre lande til at ønske at støtte USA. Endvidere binder han socialt accepterede vestlige værdier sammen med krigen imod terrorisme, idet han siger: ”This is the fight of all who believe in progress and pluralism, tolerance and freedom.”[43] Denne påstand gør det svært for lande med disse værdier at sige nej til at støtte USA. Det mest markante eksempel på Bushs brug af politisk propaganda er dog når han siger: ”Either you are with us, or you are with the terrorists.”[44], hvilket selvfølgelig ikke behøver at være sandt, da et land godt kan være venner med USA uden at gå i krig.

Bush skaber også tryghed ved at bruge en række hypoforer[45], som er en variant af retoriske spørgsmål, hvor forskellen er, at spørgsmålet bliver besvaret af taleren. Bush stiller f.eks. spørgsmålene: ”Americans are asking, why do they hate us?”[46] og ”Americans are asking: How will

[40] Bush; “Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks”, l. 56-57
[41] Delwiche, Aaron; “Bandwagon”, Propaganda Critic, 2018, https://propagandacritic.com/index.php/how-to-decode-propaganda/bandwagon/,
[42] Bush; “Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks”, l. 33
[43] Bush; “Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks”, ll. 134-135
[44] Bush; “Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks”, ll. 114-115
[45] Wikipedia; ”Hypofor”, https://sv.wikipedia.org/wiki/Hypofor
[46] Bush; “Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks”, l. 88

we fight and win this war?"[47] Disse spørgsmål har de fleste amerikanere sandsynligvis undret sig over efter terrorangrebet, hvorfor det skaber tryghed, at Bush svarer på dem bagefter, ved f.eks. at sige "They hate what they see right here in this chamber - a democratically elected government"[48]. Det viser også en selvsikkerhed og målbevidsthed hos præsidenten, som er med til at styrke hans etos. Man kan dog også argumentere for, at han igennem disse hypoforer leder modtagerne til at have de samme holdninger som ham selv, hvilket er en skjult form for manipulation.

Selvom Bush bruger talen til at dele sin sorg over 9/11 med amerikanerne, så er hans hensigt altså primært at overtale Kongressen, den amerikanske befolkning og andre lande, til at støtte hans krig mod terror. Argumentationen kan siges at være vellykket, på trods af at han bl.a. bruger politisk propaganda og manipulation. Dette kan ses ud fra optagelsen af talen, hvor publikum adskillige gange rejser sig op og klapper for at vise deres begejstring og støtte[49], samt at Bushs plan blev godkendt af Kongressen og 120 lande viste støtte til USA allerede den 11. december 2001[50]. Alt i alt en vellykket argumentation.

3.2 Hvordan Huntingtons tese kan afspejles i Bushs udenrigspolitik

Som nævnt i redegørelsen, førte Bush generelt en aktivistisk udenrigspolitik under sit præsidentembede. Nævneværdigt intervenerede USA både i Afghanistan og Irak i perioden. Bush klassificeres typisk som en repræsentant for den amerikanske neokonservative udenrigspolitiske skole, især fordi begge interventioner havde et forebyggende formål[51]. Neokonservatismen fremgår eksempelvis, da USA mistænkte Irak for at have masseødelæggelsesvåben, selvom de ikke havde nogle reelle beviser, samt at de havde til formål at fremme vestlige værdier, såsom demokrati og menneskerettigheder i Irak, ved brug af hård magt. Dertil agerer Bush også unilateralt, hvilket er et træk ved neokonservatismen[52]. Da han sagde "Either you are with us, or you are with the terrorists"[53] antydede han, at han ville gennemføre hans "war on terror"-plan uanset om andre lande agtede at støtte USA eller ej. Flere elementer i Bushs udenrigspolitik kan kobles sammen med Huntingtons teori om civilisationernes sammenstød; først og fremmest at USA, som kernestat for Vesten, går i

[47] Bush; "Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks", ll. 101-102
[48] Bush; "Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks", ll. 88-89
[49] C-span; "Presidential Address", 2001, https://www.c-span.org/video/?166196-1/president-bush-addresses-nation-911-attacks, tidskoder: 30:56-31:15 & 35:32-36:02 & 47:00-47:25.
[50] The Coalition Information Centers: "The Global War on Terrorism: The First 100 Days", https://2001-2009.state.gov/s/ct/rls/wh/6947.htm , U.S. Department of State Archive 2001-2009
[51] Brøndum; Rasmussen; "USA's udfordringer", s. 229
[52] Brøndum; Rasmussen; "USA's udfordringer", s. 227
[53] Bush; "Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks", ll. 114-115

krig i med den islamiske verden i form af Afghanistan og Irak. Dette kan i høj grad ses som et sammenstød mellem civilisationer. Denne tolkning understreges yderligere af, at Bush erklærer 9/11 en krigshandling, hvilket legitimerer hans krig mod terror. Ydermere var især den amerikanske intervention i Irak båret af ønsket om at udbrede demokratiske værdier og frihedsrettigheder, hvilket understreger forskellene mellem de to verdeners styreformer, livssyn, etc.

Bush-administrationens retorik om forskellene imellem islam og Vesten muliggjorde i høj grad deres ”war on terror”-politik. Bl.a. opfordrede den amerikanske justitsminister, John Ashcroft[54], som var medlem af Bush-administrationen, hyppigt amerikanerne til at være på vagt overfor enhver mistænkelig adfærd, og hans retorik var på den måde med til at skabe en forestilling om en verden delt op i godt og ondt[55]. I ugerne efter 9/11 modtog regeringen over 96.000 tips fra borgere om personer medmistænkelig opførsel, hvilket medførte at hundredvis af unge muslimske mænd blev tilbageholdt af den amerikanske regering[56]. Det vil altså sige, at Bush-administrationens retorik har medført en øget opmærksomhed på forskellene mellem mennesker fra den vestlige og den islamiske civilisation (jf. årsager til civilisationssammenstød), som har skabt større splittelse. Endvidere har Bush sagt i sin tale fra den 20. september: “There are thousands of these terrorists in more than 60 countries.”[57]. Dette udsagn kan let få det til at lyde som om, at der render terrorister rundt overalt, hvilket kan øge opmærksomheden på forskellene imellem islam og Vesten, som gør at menneskene derfra også kommer på større afstand af hinanden, hvilket øger det ”os vs. dem”, som Bush bl.a. skaber i talen. Dette kan føre til en større accept af de militære aktioner blandt amerikanerne, hvilket gør det nemmere for den amerikanske regering at gennemføre deres aktioner. Det at Bush siger, at der er tusinde af terrorister i mere end 60 lande, hvilket ca. er det antal muslimske lande der findes i verden[58], samt at han vil påbegynde en krig mod terrorisme, kan altså let tolkes som et sammenstød mellem islam og Vesten.

Derudover afspejles Huntingtons teori også i flere andre dele af Bushs retorik, selvom han påstår, at han ikke har noget imod islam, men kun islamistiske terrorister. F.eks. siger Bush i talen fra den 20. september 2001: ” This is the world's fight. This is civilization's fight. This is the fight of all who

[54] Wikipedia: ”John Ashcroft”, https://en.wikipedia.org/wiki/John_Ashcroft
[55] Henriksen; ”Arven efter Bush – præsidentembedet og krigen mod terror”, s. 67
[56] Henriksen; ”Arven efter Bush – præsidentembedet og krigen mod terror”, s. 73
[57] Bush; “Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks”, l. 56-57
[58] Wikipedia: ”Muslim World”, https://en.wikipedia.org/wiki/Muslim_world#Islamic_states

believe in progress and pluralism, tolerance and freedom."[59], "The civilized world is rallying to America's side."[60] og "Tonight we are a country awakened to danger and called to defend freedom."[61]. Bush opfatter altså terrorangrebet som et angreb på selve demokratiet og den civiliserede verden, hvilket i hans optik sandsynligvis er Vesten. Dette har gjort at hans "War on Terror" mere opfattedes som værende et forsvar på selve Vestens værdier, end som hævn på terrorangrebet den 11. september. Endvidere har George Bush kaldt krigen mod terror for et korstog i et interview: "This crusade, this war on terrorism is going to take a while"[62]. Dette indikerer, at han opfatter det som en religionskrig. Samtidig er korstogene af mange blevet kaldt for et civilisationssammenstød mellem islam og Vesten, idet de gik ud på at sprede kristendommen og udrydde alle ikke-kristne, hovedsageligt muslimer. Dette kan f.eks. ses i biskoppen Jacques de Vitrys[63] tale til en af de militante ridderordener i 1200-tallet, hvor han argumenterer for at gå i krig mod kirkens fjender, herunder muslimer, for at opnå fred: "Hvis vi ikke gjorde modstand mod kirkens fjender, så ville saracenere[64] og kættere ødelægge hele kirken. (…) Vi søger ikke fred, for at vi kan føre krig, men fører krig, for at vi kan få fred…"[65] Bush argumenterer på samme måde for sin "war on terror", idet han vil skabe fred og undgå at terroristerne ødelægger Vesten.

Påfaldende har Ashcrofts opfordring til at være på vagt overfor mistænkelig adfærd og Bushs generalisering af terrorismens omfang samt hans ordvalg været med til at tydeliggøre de forskelle, der allerede eksisterer imellem den islamiske og den vestlige civilisation, hvilket lettere fører til konflikt (jf. årsager til civilisationssammenstød). Den øgede afstand mellem de to kulturer gør det nemmere for Bush-administrationen at gennemføre sin plan. Krigen mod terror kan altså opfattes som en religiøs krig mellem det "kristne og civiliserede" Vesten og det "onde og terrorfyldte" Islam. Dette stemmer overens med Huntingtons tese om at Vesten og Islam vil komme i krig med hinanden bl.a. grundet de mange modsatrettede værdier og de to forskellige, men på mange måder ens religioner.

3.3 Hvordan Huntingtons tese kan afspejles i amerikansk udenrigspolitik med særligt henblik på ISIS/ISIL

[59] Bush; "Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks", ll. 134-135
[60] Bush; "Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks", l. 141
[61] Bush; "Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks", l. 17
[62] C-span; "User clip: Bush – War on Terror = Crusade", https://www.c-span.org/video/?c4752493/user-clip-bush-war-terror-crusade, uploadet 29/9 2018, tidskode: 01:53-02:02
[63] Wikipedia: "Jacques de Vitry", https://en.wikipedia.org/wiki/Jacques_de_Vitry
[64] Saracenere = betegnelse brugt om muslimer under korstogene
[65] Thiedecke, Johnny; Andersen, Søren B.; "KRIG – fra antikken til nutiden", Pantheon, 2006, s. 136

Islamisk Stat og Huntington

Islamisk Stat er navnet på en islamistisk terrororganisation, der opstod som en udbrydergruppe af al-Qaeda i 2014[66]. Terrororganisationen kæmper for at skabe et islamisk kalifat i Mellemøsten samt resten af verden, som er baseret på en stærkt fundamentalistisk fortolkning af Koranen og islamisk Sharia-lovgivning. Islamisk Stat har heddet ISIS (Islamisk Stat for Syrien og Irak) og ISIL (Islamisk Stat for Irak og Levanten[67])[68], men i 2014 ændredes navnet til IS (Islamisk Stat), dels for at mindske forvirringen omkring navnet, men også fordi det islamiske kalifat nu skulle være i hele verden[69]. Islamisk Stat er altså ikke en stat, som navnet antyder, men en organisation, der kæmper for den islamiske statsform, kalifatet[70].

For at forstå forholdet imellem den vestlige verden og IS i forhold til civilisationernes sammenstød, er det vigtigt at sætte sig ind i begges perspektiver derpå. Den tidligere leder af IS, Abu Bakr al-Baghdadi, holdt en tale i 2014, hvori teorien om civilisationernes sammenstød tydeligt fremgår af hans retorik. F.eks. nævner han: ”Og korsfarerne vil blive slået. Med Allahs tilladelse vil de blive slået. Og de hellige krigeres march vil fortsætte, til de når Rom…”[71], hvor Rom er synonymt Vesten[72] og der med ”korsfarerne” menes vesterlændinge, hvilket siger noget om det syn, IS har på dem. Endvidere tydeliggøres det, at det er en krig imellem ”korsfarere” og ”hellige krigere”, dvs. mellem kristendommen og islam, hvilket kan forbindes med den vestlige og den islamiske civilisation, som Huntington mener vil støde sammen pga. religiøse og kulturelle forskelle.
Dog er der meget stor forskel på religionen islam og militant islamisme, så derfor skal man være påpasselig med at se IS som repræsentant for islam.

Trumps udenrigspolitik

Trump blev valgt til præsident i USA i efteråret 2016 og er en utraditionel præsident på mange måder. Ifølge Kongressen.com’s udenrigsredaktør, Philip Chr. Ulrich[73], er Trumps udtalelser ”reelt et opgør med 70 års amerikansk udenrigspolitik”[74], som siden 1945 har været overvejende internationalistisk og hvortil Trumps slogan ”America First” kan vurderes som værende særdeles isolationistisk. Artiklen blev dog skrevet under valgkampen, og sidenhen har det været sværere at

[66] Globalis; ”Islamisk Stat (IS)”, 2017, https://www.globalis.dk/Konflikter/Islamisk-Stat-IS
[67] Levanten = område i Mellemøsten bestående af bl.a. Syrien, Libanon, Jordan, Israel, Palæstina, Cypern og dele af Tyrkiet.
[68] Hogeback, John; ”Is it ISIS or ISIL?”, https://www.britannica.com/story/is-it-isis-or-isil, Encyclopædia Britannica
[69] Thiedecke, Johnny; ”SYRIEN – Stormagternes og de religiøse ideologiers slagmark”, Pantheon, 1. udgave, 2016, s. 44
[70] Johannesen, Sven; ”Islamisk Stat”, faktalink, 2020, https://faktalink.dk/titelliste/islamisk-stat
[71] Thiedecke; ”SYRIEN – Stormagternes og de religiøse ideologiers slagmark”, s. 112
[72] Thiedecke; ”SYRIEN – Stormagternes og de religiøse ideologiers slagmark”, s. 155
[73] Kongressen.com; ”Philip Chr. Ulrich”, https://www.kongressen.com/author/philip/
[74] Philip Chr. Ulrich; “Trump vil gøre op med 70 års amerikansk udenrigspolitik”, kongressen.com

klassificere Trumps udenrigspolitik, idet den hverken er fuldkommen internationalistisk eller isolationistisk.

Trumps udenrigspolitik kan dog bedst klassificeres som tilhørende den amerikanske neoisolationistiske udenrigspolitiske skole, da han på en mere tilbageholdende manér ønsker at bevare USA's magtposition og økonomi, ikke ønsker at udbrede amerikanske værdier og primært bruger militær magt til defensive formål[75]. Dette kan bl.a. ses da Trump forsvarede Saudi-Arabien, trods at det blev bevist, at de var involveret i drabet på journalisten Jamal Khashoggi, fordi Saudi-Arabien og USA har gode olieaftaler[76].

Trumps og Bushs udenrigspolitik er altså meget forskellige fra hinanden, idet Bush var neokonservativ og internationalistisk, og Trump er overvejende neoisolationist. Dog skal Trumps isolationistiske træk ikke forstås som, at konflikten imellem islam og Vesten ikke eksisterer, da Huntingtons teori er mindst ligeså synlig i Trumps udenrigspolitik som i Bushs.

Trump vs. islam i relation til Huntington

I modsætning til Bush, som meldte ud, at han ikke havde noget imod muslimer, men kun de islamistiske terrorister, fjendtliggør Trump ikke kun terrorister, men alle muslimer. Man kan argumentere for, at det er vigtigt at se på, hvordan Trump omtaler muslimer til sine politiske 'rallies', da han indenrigs igennem sine rallies er med til at sende et hadefuldt signal udenrigs overfor muslimer, inklusive IS, hvilket kan kobles på Huntingtons teori trods de isolationistiske tendenser.

Til et rally i 2015 adresserede Trump sit (senere vedtagne) forslag om at nægte befolkningsmedlemmer fra visse muslimske lande adgang til USA for at øge USA's sikkerhed. Hans belæg var: "There's a great hatred towards Americans by large segments of the Muslim population"[77], som han påstod på baggrund af en undersøgelse foretaget af Center for Security Policy, der bl.a. er blevet kritiseret for at være en højreekstremistisk og konservativ tænketank ledet af en dømt islamofob[78], og derudover er selve undersøgelsen også kritiseret for ikke at være repræsentativ.

Trump understreger yderligere forskellene imellem Vestens og de islamiske landes værdier ved at sige: "they don't want our system"[79]. Det at Trump kommer med disse stærke påstande, som store

[75] Brøndum; Rasmussen; "USA's udfordringer", s. 215

[76] Wikipedia: "Saudi Arabia-United States relations", 1/3 2020, https://en.wikipedia.org/wiki/Saudi_Arabia–United_States_relations

[77] C-Span: "Donald Trump on Muslims (C-SPAN)" (udklip), 2015, https://www.youtube.com/watch?v=-sz0KY-3PbQ, tidskode: 01:24-01:32

[78] Gunter, Joel; "Trump's 'Muslim lockdown': What is the Center for Security Policy?", BBC, 2015, https://www.bbc.com/news/world-us-canada-35037943

[79] C-Span: "Donald Trump on Muslims (C-SPAN)" (udklip), tidskode: 04:13-04:16

dele af den amerikanske befolkning stoler på[80], skaber større splid imellem muslimer og ikke-muslimer (jf. årsagerne til civilisationssammenstød), som understreges af glidebaneargumentet[81]: ”It’s gonna get worse and worse, you’re gonna have more World Trade Centers,”[82] som han ikke har belæg på.

Huntingtons teori om civilisationernes sammenstød mellem islam og Vesten afspejles tydeligt i Trumps retorik og udenrigspolitik. Den hadefulde retorik fører også til, at fundamentalistiske bevægelser, såsom IS, får styrket deres billede af, at USA er gået i krig med de islamiske lande, hvilket yderligere styrker deres retorik og gennemslagskraft ifm. at rekruttere flere medlemmer i kampen mod Vesten. Ydermere kan man argumentere for, at idet Trump siger, at muslimer hader amerikanere og ønsker at begå vold imod dem, kan det blive til virkelighed når de oplever den stigende modvilje imod dem, bl.a. i form af et stigende antal hadforbrydelser rettet imod dem[83], hvilket på den måde er med til at skabe en selvopfyldende profeti.

Koalitionen imod IS

På trods af Trumps isolationistiske tendenser, som modstrider Huntingtons beskrivelse af Vesten, eksisterer konflikten stadig, da konflikten på hjemmefronten stadig har stor betydning for konflikten på civilisationsplan, hvilket senest ses i Trumps bekæmpelse af IS.

I 2014 samlede USA, ledet af Obama, en koalition af lande, der indledte en luftoffensiv imod IS. Trump har ikke foretaget nogle store strategiske ændringer i bekæmpelsen af IS. Han har dog valgt at give hærførerne mere autoritet til at tage beslutninger, hvilket har medført en 65% stigning i antallet af luftangreb, som har gjort IS’s territorium næsten ikke-eksisterende[84]. I marts 2019 annoncerede Trump, at IS var 100% besejret,[85] hvorefter han valgte at trække militær ud af Syrien. Dette kan virke som en opløsning af både IS og terrorbekæmpelsen, men det hænger i større grad sammen med hans isolationistiske udenrigspolitik. Ifølge isolationismen bruger man kun hård magt til defensive formål.

---

[80] Hussain, Murtaza; ”Hate Crimes Rise Along With Donald Trump’s Anti-Muslim Rhetoric”, The Intercept, 2016: https://theintercept.com/2016/05/05/hate-crimes-rise-along-with-donald-trumps-anti-muslim-rhetoric/

[81] Den Store Danske: ”Glidebaneargument”, 2016, http://denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Filosofi/Logik/Glidebaneargument

[82] C-Span: ”Donald Trump on Muslims (C-SPAN)” (udklip), tidskode: 03:41-03:45

[83] Hussain; ”Hate Crimes Rise Along With Donald Trump’s Anti-Muslim Rhetoric”

[84] Michaels, Jim; ”Trump takes credit for ISIS defeats. Does he deserve it?”, USA Today, 2019, https://eu.usatoday.com/story/news/world/2017/12/07/trump-takes-credit-isis-defeats-does-he-deserve/931657001/

[85] Lister, Charles; ”Trump Says ISIS is Defeated. Reality Says Otherwise”, Politico Magazine, 2019, https://www.politico.com/magazine/story/2019/03/18/trump-isis-terrorists-defeated-foreign-policy-225816?fbclid=IwAR0vm10x3YqfqopdrSndaatcj-fSULDJPg76EzbmZnsTV2x1DMhWe7yKTSY

Da Trump anser IS som besejret, udgør de ikke længere en reel trussel for USA og derfor trækker han militæret ud. Det blev dog besluttet at lade ca. 400 soldater blive i Syrien for at sørge for, at IS ikke genopstår[86]. I oktober 2019 begik al-Baghdadi selvmord, da han flygtede fra amerikansk militær[87]. Trump beskrev hændelsen som følgende: "He died like a dog. He died like a coward."[88]. Trump sammenligner altså al-Baghdadi med en hund og kalder ham en kujon, hvilket ifølge journalisten for Al Jazeera, Patty Culhane[89], sandsynligvis vil provokere IS-tilhængere[90]. Dette understreger, at der stadig er en konflikt imellem Vesten, herunder USA, og de muslimske lande, på trods af Trumps mere isolationistiske tendenser til at imødegå konflikten på hjemmefronten i stedet for på civilisationsplan.

Det er altså interessant at belyse Trumps overvejende neoisolationistiske udenrigspolitik versus Bushs neokonservative, da de to udenrigspolitikker er markant forskellige fra hinanden, men alligevel begge kan sættes i forbindelse med Huntingtons tese om civilisationernes sammenstød. Det kan de, da de begge italesætter kulturelle forskelle, især mellem islam og Vesten, og de begge gerne vil beskytte USA mod islamisk terror – de har bare to forskellige syn på, hvordan dette bedst skal gøres.

4 Er Huntingtons teori holdbar eller ej?

Efter terrorangrebene mod New York City den 11. september 2001, har der hersket en debat om hvorvidt Huntington havde ret med sin teori om civilisationernes sammenstød eller ej. Er 9/11 et eksempel på civilisationernes sammenstød? Er islam og Vesten i krig? Hvilken rolle spiller religion? Er verden virkelig delt op i civilisationer? Eller bevæger vi os mod en demokratisk og liberal verdensorden, som Fukuyama profeterede? Dette er nogle af de spørgsmål, som bl.a. er blevet debatteret.

Kan terrorisme i Vesten bekræfte Huntingtons teori?

9/11 blev af mange anset som et klokkeklart eksempel på et sammenstød imellem den vestlige og den islamiske civilisation, bl.a. fordi World Trade Center kan anses som værende et symbol på det liberalistiske og kapitalistiske Vesten, samt at det var den islamistiske terrorgruppe, al-Qaeda, der

[86] Ritzau; "Præsident Trump erklærer Islamisk Stat for besejret i aften", DR, 2019, https://www.dr.dk/nyheder/udland/praesident-trump-erklaerer-islamisk-stat-besejret-i-aften

[87] Wikipedia: "Death of Abu Bakr al-Baghdadi", sidst redigeret 9/3 2020, https://en.wikipedia.org/wiki/Death_of_Abu_Bakr_al-Baghdadi

[88] New York Times: "Transcript of Trump's Remarks on the Death of Abu Bakr al-Baghdadi", 2019, https://www.nytimes.com/2019/10/27/us/trump-transcript-isis-al-baghdadi.html

[89] Al Jazeera; "Patty Culhane", https://www.aljazeera.com/profile/patty-culhane.html

[90] Zhao, Christina; "Trump's 'Crass' Rhetoric is 'Really Going to Incite al-Baghdadi's Followers,' Says Al Jazeera Reporter", Newsweek, 2019, https://www.newsweek.com/trump-crass-rhetoric-incite-al-baghdadi-followers-al-jazeera-reporter-1468027

stod bag. Men kan al-Qaeda og andre islamistiske, militante ekstremister virkelig repræsentere hele islam som civilisation?

Ifølge arrangørerne af et demonstrationsmøde i Aarhus imod IS i 2014 er svaret nej. De mener ikke, at IS kan tage patent på islam, da mange af ofrene er muslimer, både sunni og shia, og det er klart, at det er en terrororganisation[91]. Som kort belyst i forrige afsnit, er der stor forskel på religionen islam og den totalitære islamisme, som mange terrorister kæmper for, og derfor vil man heller ikke umiddelbart kunne betegne dem som repræsentanter for den islamiske civilisation, ligesom ekstremistiske kristne ikke betegnes som repræsentanter for den vestlige civilisation (hvilket al-Baghdadis omtale af Vesten som "korsfarere" dog kan tolkes som). Alligevel kan man ud fra konstruktivismen argumentere for, at disse islamistiske ekstremister, f.eks. al-Qaeda og IS, skaber et billede af dem som repræsentanter for islam overfor Vesten, idet de påstår, at de handler efter Allahs vilje, samt at de, ifølge den danske imam Fatih Alev, river koranvers ud af sammenhæng, som bruges til at manipulere folk med[92] og styrke deres ideologi. Dette gør, at Vesten lettere forbinder islam med terror, og dermed kan Vestens opfattelse af den islamiske civilisation siges at være en social konstruktion, hvor disse terrorgrupper repræsenterer islam[93].

Kritik af Huntington

Ole Wæver, som er professor i international politik, mener ikke, at 9/11 skal ses som et sammenstød mellem islam og Vesten, hvilket Huntington selv også tøvede med at kalde det. Han mener, at det er en forfejlet anskuelse, at hele den muslimske verden kæmper mod Vesten som en samlet enhed. Den indiske økonom og nobelpristager, Amartya Sen, kritiserer også Huntington for at fokusere for meget på religion som den afgørende identitetsfaktor, da det enkelte individ også har mange andre kollektive identiteter, som f.eks. indbygger i New York, heteroseksuel, far, mand etc., som det identificerer sig med[94]. Endvidere argumenteres der i Hans Branners bog "Global politik – grundbog til International Politik" også for, at man ikke kan adskille civilisationer så skarpt som Huntington gør, da der i hver civilisation findes flere forskellige kulturer, der gradvis glider fra den ene civilisation til den anden[95].

---

[91] Jensen, Svend V.; "Er Islamisk Stat lig med islam?", Socialistisk Information, 2014, https://socinf.dk/er-islamisk-stat-lig-med-islam/

[92] Ertmann, Berit; "Ekspert: Islamisme er ikke islam – det er en idé om islam", Jyllands-Posten, 2015, https://jyllands-posten.dk/indland/ECE8239880/Ekspert-Islamisme-er-ikke-islam---det-er-en-idé-om-islam/

[93] Den Store Danske: "Socialkonstruktivisme", 2013, http://denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Filosofi/Filosofi_og_filosoffer_-_1900-t./socialkonstruktivisme

[94] Sørensen; Rasmussen; Rasmussen; "IP&Ø – grundbog i international politik og økonomi" s. 124

[95] Branner; "Global Politik – grundbog til international politik", s. 216

Denne kritik har Huntington dog adresseret i et interview til et islamisk blad, hvor han siger, at hverken islam eller Vesten kan klassificeres som homogene kulturer, men at lande hvis kulturer minder om hinanden, arbejder bedre sammen[96]. Dette kan tydeligt ses i f.eks. EU, der udgør en stor del af den vestlige civilisation, som EU, pga. enslydende værdier, også samarbejder tæt med, om f.eks. energi, bæredygtighed[97] og handel[98].

Ej heller mener han, at hele verden står i en religionskrig, men at man nærmere kan beskrive det som en krig mellem de statslige ideologier; religiøs nationalisme og sekularisme[99]. Man kan argumentere for, at et eksempel på denne ideologiske konflikt kan ses mellem islam og Vesten, hvor IS kan bruges som eksempel, da de prøver at repræsentere islam. IS har angrebet mange vestlige lande, bl.a. USA, Frankrig, Belgien[100] og endda Danmark[101], bl.a. fordi de, ligesom mange fredelige muslimer, er imod irreligiøsiteten og sekularismen i "det gudløse Vesten"[102]. Det fremgår dog tydeligt af al-Baghdadis tale fra 2013, at det ikke blot er sekularismen, IS er imod, men også selve kristendommen (jf. brugen af ordet "korsfarerne") og den vestlige universalisme[103].

Wæver giver dog Huntington ret på nogle punkter, idet nogle konflikter udspiller sig ved religiøse og kulturelle skillelinjer, men mener ikke, at man kan gøre teorien til svar på en global konfliktteori[104].

Ligesom Wæver, giver de to forskere i international og komparativ politik, Ronald Inglehart og Pippa Norris, også Huntington ret i, at der eksisterer kulturelle konflikter. Hvor Wæver mener, at nogle af de kulturelle konflikter som Huntington nævner eksisterer, mener Inglehart og Norris, at Huntington fokuserer på de forkerte kulturelle årsager til konflikt, da det snarere omhandler lighed mellem køn og seksuel frigørelse end politik[105]. Ud fra Huntingtons teori kan man dog argumentere for, at konflikter omhandlende køn og seksuel frigørelse også er politiske og bunder i bl.a. Vestens og Islams kulturer. F.eks. da de islamiske lande i mindre grad adskiller politik og religion, hvilket gør

[96] Religion.dk: "Debattører kritiserer Huntingtons teori", 2007, https://www.religion.dk/viden/2007-01-09/debattører-kritiserer-huntingtons-teori

[97] Wikipedia: "United States-European Union relations", sidst redigeret 18/2 2020, https://en.wikipedia.org/wiki/United_States–European_Union_relations

[98] Australian Government - DFAT: "Australia-European Union Free Trade Agreement", 2020, https://www.dfat.gov.au/trade/agreements/negotiations/aeufta/Pages/default

[99] Den Danske Ordbog: "Sekularisme", https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=sekularisme

[100] Wikipedia: "List of terrorist incidents linked to ISIL", 10/3 2020, https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_terrorist_incidents_linked_to_ISIL

[101] Andersen, Thomas N.; "Omar El-Hussein hyldes som martyr i Jordan", Viborg Stifts Folkeblad, 2015, https://viborg-folkeblad.dk/artikel/omar-el-hussein-hyldes-som-martyr-i-jordan-2015-2-21

[102] Huntington; "Civilisationernes sammenstød – mod en ny verdensorden", s. 297

[103] Thiedecke; "SYRIEN – Stormagternes og de religiøse ideologiers slagmark", s. 112

[104] Kaarsholm, Lotte F.; Hansen, Jesper L.; "En dårlig idé på det rigtige tidspunkt", Information, 2006, https://www.information.dk/2007/07/daarlig-ide-paa-rigtige-tidspunkt

[105] Religion.dk: "Debattører kritiserer Huntingtons teori"

dem mere tilbøjelige til at holde fast i traditioner, som f.eks. patriarkalisme, og de derfor langsommere udvikler deres syn på forskellige emner, hvilket påvirker politikken.

I modsætning til Wæver, Inglehard og Noris, giver den amerikanske filosof og forfatter, Noam Chomsky[106], som er kendt for at være modstander af kapitalismen, ikke Huntington ret i, at konflikter er kulturelle, men mener derimod, at de i høj grad stadig er økonomiske. I 2001 har han f.eks. sagt: ”There is a clash with those who are adopting the preferential option for the poor no matter who they are. They can be Catholics, they can be Communists, they can be anything else. They can be white, black, green, anything.”, hvor han bl.a. har nævnt USA’s forhold til Saudi-Arabien som eksempel. Han siger, at Saudi-Arabien længe har været en af de mest ekstreme, islamistiske, fundamentalistiske stater i verden, som kan behandle kvinder som de vil, så længe USA kan importere olie derfra[107]. USA’s ligegyldighed til menneskerettigheder kan f.eks. ses i nyere tid (jf. afsnit 3.3) når Trump forsvarer Saudi-Arabien, trods mordet på journalisten Jamal Khashoggi.

Har Vesten patent på menneskerettigheder?

Huntington argumenterer for at menneskerettigheder er et vestligt princip, hvilket kritiseres i Hans Branners ”Global Politik”-bog[108]. Huntington argumenterer for, at frihed og individuelle rettigheder hører til Vesten, bl.a. grundet adskillelsen af kirke og stat, hvor han inddrager et citat fra psykologen Harry C. Triandis’ undersøgelser af individualisme: ”In short, the values that are most important in the West are least important worldwide”[109], hvor han refererer til individualismen[110], som kan forbindes med menneskerettigheder og frihed. Denne opfattelse kritiseres for at gøre det sværere at kæmpe for sådanne værdier i lande, der ikke har dem, uden at det kommer til at opfattes som en vestlig imperialisme, som mange lande er imod. Derudover kan man også diskutere, hvorvidt demokrati er et vestligt princip, da Grækenland, hvor demokratiet opstod, både kan argumenteres for at være del af den vestlige og den ortodokse civilisation (jf. diskussionen af de flydende grænser og landenes mange civilisationer).

[106] Wikipedia: ”Noam Chomsky”, 2020, https://en.wikipedia.org/wiki/Noam_Chomsky
[107] Chomsky, Noam; ”Clash of civilizations?”, India Seminar Magazine, 2001, https://www.india-seminar.com/2002/509/509%20noam%20chomsky.htm
[108] Branner; ”Global Politik – grundbog til international politik”, s. 216
[109] Huntington; ”Civilisationernes sammenstød – mod en ny verdensorden”, s. 106
[110] Individualisme: en samfundsopfattelse, der sætter individets rettigheder, interesser og frihed over samfundets (Den Danske Ordbog: ”Individualisme”, https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=individualisme)

Kan Huntingtons teori opfattes som en selvopfyldende profeti?

På trods af at der findes flere eksempler, såsom 9/11 og IS, som man kan bruge til at give Huntington ret, har James Graham og stud.mag. Brian Jacobsen en anden opfattelse af teorien. De mener, at idet Huntington italesætter konflikten imellem islam og Vesten, og ingen af verdens ledere modsiger den, men nærmere tager den til sig, bliver det en selvopfyldende profeti[111+112].Her kan man, som tidligere i opgaven, argumentere for at Bushs tale til Kongressen bunder i en opfattelse af, at 9/11 var et sammenstød imellem islam og Vesten, hvorefter hans retorik og hans "war on terror" har skabt en selvforstærkende effekt, der har gjort folk mere opmærksomme på de kulturelle forskelle imellem amerikanere (og andre vestlige befolkninger) og muslimer. Dette har så medført en splittelse af folket samt en accept af krigen mod terror. I og med at modviljen mod muslimer er øget i Vesten, er Trump kommet til magten. Hans italesættelse af muslimer har skabt en endnu større modvilje mod muslimer, hvilket igen har øget muslimske modreaktioner mod Vesten og givet terrorgrupper, såsom IS, grundlag til at rekruttere flere medlemmer. Derfor kan man altså sige, at Bushs og Trumps retorik har været med til at gøre Huntingtons teori om civilisationernes sammenstød til en selvopfyldende profeti.

Francis Fukuyama: *The End of History and the Last man (1992)*

Den berømte forfatter og professor, Francis Fukuyama, hvis bog Huntingtons teori var et modsvar til, har et meget optimistisk syn på fremtidens verdensorden. Ifølge Fukuyama er historien nemlig en lineært fremskridende proces, som har det liberale demokrati som endemål. Han mener, at alle mennesker længes efter demokrati, da det er den eneste styreform, der anerkender fundamentale menneskerettigheder[113], i modsætning til f.eks. monarki og diktatur. Grundet globalisering, vil kulturerne i verden homogeniseres og dermed vil der ikke længere komme store konflikter, da alle lande ligner hinanden og en øget interdependens finder sted, både ift. den økonomiske og den kommercielle fredstese. Fukuyama mener, at vi efter afslutningen på Den Kolde Krig er nået til dette demokratiske endemål, og at historien derfor er forbi[114].

En af Europas førende islamforskere, Olivier Roy, mener ligesom Fukuyama, at verden udvikles i en mere fredelig og demokratisk retning, end den før har gjort. Han påstår, at de vestlige samfund

---

[111] Religion.dk: "Debattører kritiserer Huntingtons teori"

[112] Selvopfyldende profeti: et fænomen, hvor noget går i opfyldelse fordi man tror på at det vil ske, og man derfor handler ud fra det. (Wikipedia; "Self-fulfilling prophecy", https://en.wikipedia.org/wiki/Self-fulfilling_prophecy)

[113] Hartmann, Jacques; "En tragisk kamp for menneskerettigheder", Magasinet Europa, 2018, http://magasineteuropa.dk/tragisk-kamp-menneskerettigheder/

[114] Etwil, Preben; "Historiens afslutning og det sidste menneske", Dansk Historisk Fællesråd, (år ikke angivet), http://www.historie-online.dk/boger/diverse/historiens-afslutning-og-det-sidste-menneske

efter 9/11 har prøvet at finde en årsag på terrortruslen, de pludselig fandt overalt, og dermed gav skylden på en forfejlet integration af indvandrere i Europa. Dette er dog en forkert opfattelse, idet undersøgelser peger på, at integrationen rent faktisk virker i dag og en muslimsk middelklasse vokser frem i Europa. Han betoner vigtigheden af 9/11, da angrebet faktisk har tvunget mange lande til at styrke integrationen, hvilket har åbnet op for muligheden at debattere islam, moskeer etc. Derudover mener han ikke, at islamismen fylder så meget i verdensbilledet længere, men at der er begyndt at dukke andre terrorister frem, som f.eks. Breivik i Norge, hvilket også kan være med til at falsificere Huntingtons teori[115]. Dog blev artiklen skrevet i 2011, før IS' fremtræden i verdensbilledet, så måske kan den sidstnævnte opfattelse af islamismen i dag ikke bruges.

Er Huntingtons teori holdbar ift. at forklare terrorisme i det 21. årh.?

Man kan, på baggrund af analysen og diskussionen, argumentere for, at Huntingtons teori er blevet til en selvopfyldende profeti, idet Bush-administrationens retorik skabte et tydeligt os vs. dem, der sammen med brugen af hård magt ifm. deres "war on terror" har øget modreaktionerne mod Vesten, der tydeligt ses i al-Baghdadis omtale af vesterlændinge som korsfarere. Trump, som også anerkender de kulturelle skillelinjer mellem den islamiske og den vestlige verden, har yderligere forstærket den selvopfyldende profeti ved at tale nedværdigende om alle muslimer, inkl. al-Baghdadi, da han døde, hvilket har provokeret mange IS-tilhængere, og dermed kan have fortsat den konflikt, som han meldte USA ud af.

Huntington er blevet kritiseret for kun at se religion som det afgørende grundlag for identifikation og konflikt. Men ved at se islam og Vesten som to sociale konstruktioner, der skabes i og med at f.eks. IS proklamerer sig som repræsentanter for islam, og Vesten proklamerer sig som beskytter af individualismen, kan man give Huntington delvist ret i, at der er et sammenstød mellem islam og Vesten.

Der er dog meget, der kan modsige Huntingtons teori; f.eks. at han ikke tager højde for, at islamistiske terrororganisationer ofte slår mange flere muslimer end vesterlændinge ihjel, at alle i en civilisation ikke tilhører den samme religion eller identificerer sig så meget med den, at man kan være både vesterlænding og muslim, at indvandrere i stigende grad integreres i samfund rundt omkring i verden, at der er en stigning i højrenationalistisk terrorisme, at USA er venner med det stærkt islamistiske og fundamentalistiske Saudi-Arabien, etc. Grundet de ovenstående mangler og

[115] Aagaard, Charlotte; " 'Fjendebillederne passer ikke længere' ", Information, 2011, https://www.information.dk/udland/2011/09/fjendebillederne-passer-laengere

kritikpunkter af Huntingtons teori om civilisationernes sammenstød, skal man altså være påpasselig med at bruge hans teori som samfundsvidenskab, hvilket han også selv betoner[116]. Teorien kan dermed heller ikke bruges som en dækkende forklaring på den islamiske terrorisme i det 21. århundrede, men dele af teorien kan dog bruges som supplement til andre teorier, som f.eks. Fukuyamas teori om det sejrende liberale demokrati.

5. Kan Huntingtons teori opfattes som en dækkende forklaring på terrorismen i det 21. århundrede?

Huntington forudså, at fremtidens konflikter ville opstå pga. kulturelle forskelle, og altså ikke pga. økonomi eller religion. Han opdelte verden i 7-9 civilisationer, hovedsageligt efter den dominerende religion i områderne, hvor det vigtigste sammenstød er mellem islam og Vesten.

Bush, der var præsident i perioden omkring 9/11, valgte at føre en neokonservativ udenrigspolitik, med fokus på forebyggelse af terrorangreb, der bl.a. påbegyndte krigene i Afghanistan og Irak. Bush-administrationen anså 9/11 og Mellemøstens manglende vestlige værdier som et udtryk for et had mod Vesten. Som berørt i diskussionen, kan Huntingtons teori have fungeret som en selvopfyldende profeti, idet USA's interventioner og "War on Terror" selv kan have fremprovokeret dette had hos diverse terrorgrupper. På trods af, at Trump dog har ført en udenrigspolitik med neoisolationistiske tendenser, er dette had mod Vesten ikke blevet mindre, grundet hans omtale af muslimer og islam generelt, og ikke kun terrorister.

Der er dog flere ting, Huntington ikke tager højde for, f.eks. at de islamiske terrorgrupper dræber flere muslimer end vesterlændinge, at USA og Saudi-Arabien er venner, at man ikke behøver at identificere sig alene ud fra sin religion, at der er en stigning i højrenationalistisk terrorisme m.m., hvilket gør, at Huntingtons teori ikke kan bruges som en dækkende forklaring på terrorisme i det 21. århundrede. Den kan dog delvist bruges som forklaring, hvis man bruger den sammen med andre teorier og ser på det ud fra socialkonstruktivismen, da IS i så fald godt kan være repræsentanter for islam og Vesten kan være repræsentanter for frihed, demokrati etc.

[116] Huntington; "Civilisationernes sammenstød – mod en ny verdensorden", s. 30

Litteraturliste

Artikler

- Andersen, Thomas N.; ”Omar El-Hussein hyldes som martyr i Jordan”, Viborg Stifts Folkeblad, 2015, https://viborg-folkeblad.dk/artikel/omar-el-hussein-hyldes-som-martyr-i-jordan-2015-2-21, senest besøgt 13/3 2020.
- BBC: ”Why is there a war in Afghanistan? The short, medium and long story”, 2020, https://www.bbc.com/news/world-asia-49192495, senest besøgt 11/3 2020.
- Chengu, Garikai; “America Created Al-Qaeda and the ISIS Terror Group”, Global Research, 2014, https://www.globalresearch.ca/america-created-al-qaeda-and-the-isis-terror-group/5402881, senest besøgt 14/3 2020.
- Den Store Danske: ”Glidebaneargument”, 2016, http://denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Filosofi/Logik/Glidebaneargument
- Delwiche, Aaron; “Bandwagon”, Propaganda Critic, 2018, https://propagandacritic.com/index.php/how-to-decode-propaganda/bandwagon/, senest besøgt 10/3 2020
- DR Undervisning; ”Huntington – Baggrund for teori”, DR, 2013, https://www.dr.dk/undervisning/samfundsfag/baggrund-teori, senest besøgt 4/3 2020
- Ertmann, Berit; ”Ekspert: Islamisme er ikke islam – det er en idé om islam”, Jyllands-Posten, 2015, https://jyllands-posten.dk/indland/ECE8239880/Ekspert-Islamisme-er-ikke-islam---det-er-en-idé-om-islam/, senest besøgt 13/3 2020.
- Etwil, Preben; ”Historiens afslutning og det sidste menneske”, Dansk Historisk Fællesråd, http://www.historie-online.dk/boger/diverse/historiens-afslutning-og-det-sidste-menneske, senest besøgt 15/3 2020
- Griffin, David R.; “Osama bin Laden Responsible for the 9/11 Attacks? Where is the Evidence?”, Global Research, 2013, https://www.globalresearch.ca/osama-bin-laden-responsible-for-the-9-11-attacks-where-is-the-evidence/15892, senest besøgt 11/3 2020.
- Gunter, Joel; “Trump's 'Muslim lockdown': What is the Center for Security Policy?”, BBC, 2015, https://www.bbc.com/news/world-us-canada-35037943, senest besøgt 12/3 2020.
- Hartmann, Jacques; ”En tragisk kamp for menneskerettigheder”, Magasinet Europa, 2018, http://magasineteuropa.dk/tragisk-kamp-menneskerettigheder/, senest besøgt 15/3 2020.
- Hogeback, John; ”Is it ISIS or ISIL?”, Encyclopædia Britannica, https://www.britannica.com/story/is-it-isis-or-isil, senest besøgt 8/3 2020
- Hussain, Murtaza; ”Hate Crimes Rise Along With Donald Trump’s Anti-Muslim Rhetoric”, The Intercept, 2016: https://theintercept.com/2016/05/05/hate-crimes-rise-along-with-donald-trumps-anti-muslim-rhetoric/, senest besøgt 12/3 2020.
- Jensen, Svend V.; ”Er Islamisk Stat lig med islam?”, Socialistisk Information, 2014, https://socinf.dk/er-islamisk-stat-lig-med-islam/, senest besøgt 15/03 2020.
- Johannesen, Sven; ”Islamisk Stat”, Faktalink, 2020, https://faktalink.dk/titelliste/islamisk-stat, senest besøgt 12/3 2020.
- Kaarsholm, Lotte F.; Hansen, Jesper L.; ”En dårlig idé på det rigtige tidspunkt”, Information, 2006, https://www.information.dk/2007/07/daarlig-ide-paa-rigtige-tidspunkt, senest besøgt 13/3 2020.

- Lister, Charles; ”Trump Says ISIS is Defeated. Reality Says Otherwise”, Politico Magazine, 2019, https://www.politico.com/magazine/story/2019/03/18/trump-isis-terrorists-defeated-foreign-policy-225816?fbclid=IwAR0vm10x3YqfqopdrSndaatcj-fSULDJPg76EzbmZnsTV2x1DMhWe7yKTSY, senest besøgt 12/3 2020.
- New York Times: ”Transcript of Trump’s Remarks on the Death of Abu Bakr al-Baghdadi”, 2019, https://www.nytimes.com/2019/10/27/us/trump-transcript-isis-al-baghdadi.html, senest besøgt 12/3 2020.
- Religion.dk: ”Debattører kritiserer Huntingtons teori”, 2007, https://www.religion.dk/viden/2007-01-09/debattører-kritiserer-huntingtons-teori, senest besøgt 13/3 2020.
- Ritzau; ”Præsident Trump erklærer Islamisk Stat for besejret i aften”, DR, 2019, https://www.dr.dk/nyheder/udland/praesident-trump-erklaerer-islamisk-stat-besejret-i-aften, senest besøgt 12/3 2020.
- Ulrich, Philip Chr.; “Trump vil gøre op med 70 års amerikansk udenrigspolitik”, Kongressen.com, 2016, https://www.kongressen.com/trump-vil-goere-op-med-70-aars-amerikansk-udenrigspolitik/, senest besøgt 4/3 2020
- Zhao, Christina; “Trump’s ‘Crass’ Rhetoric is ‘Really Going to Incite al-Baghdadi’s Followers,’ Says Al Jazeera Reporter”, Newsweek, 2019, https://www.newsweek.com/trump-crass-rhetoric-incite-al-baghdadi-followers-al-jazeera-reporter-1468027, senest besøgt 12/3 2020.
- Aagaard, Charlotte; ” ’Fjendebillederne passer ikke længere’ ”, Information, 2011, https://www.information.dk/udland/2011/09/fjendebillederne-passer-laengere, senest besøgt 15/3 2020.

Bøger

- Branner, Hans; *Global Politik – grundbog til international politik.* Danmark: Columbus, 3. udgave, 2015
- Brøndum, Peter; Rasmussen, Annegrethe*; USA’s udfordringer.* Danmark: Columbus, 2. udgave, 2016
- Henriksen, Anders; *Arven efter Bush – præsidentembedet og krigen mod terror*. Viborg: Gyldendal, 1. udgave, 2009
- Holm, Mette; *Being American*, Gyldendal, 1. udgave, 2016
- Huntington, Samuel P.; *Civilisationernes sammenstød?*. Letland: Informations Forlag, 1. udgave, 2006
- Huntington, Samuel P.; *Civilisationernes sammenstød – mod en ny verdensorden.* Danmark: People’s Press, 1. udgave, 2006
- Sørensen, Jacob G.; Rasmussen, Martin G.; Rasmussen, Janus G.; *IP&Ø - Grundbog i International Politik og Økonomi.* Danmark: Columbus, 1. udgave, 2017
- Thiedecke, Johnny; Andersen, Søren B.; *KRIG – fra antikken til nutiden*. Skive: Pantheon, 2006
- Thiedecke, Johnny; *SYRIEN – Stormagternes og de religiøse ideologiers slagmark*. Danmark: Pantheon, 1. udgave, 2016

Hjemmesider

- Al Jazeera; “Patty Culhane”, https://www.aljazeera.com/profile/patty-culhane.html, senest besøgt 12/3 2020.

- Australian Government - DFAT: “Australia-European Union Free Trade Agreement”, 2020, https://www.dfat.gov.au/trade/agreements/negotiations/aeufta/Pages/default, senest besøgt 13/3 2020.
- Bush, George W.; “Address to Joint Session of Congress Following 9/11 Attacks”, American Rhetoric, 2001, https://www.americanrhetoric.com/speeches/gwbush911jointsessionspeech.htm, senest besøgt 9/3 2020.
- Chomsky, Noam; ”Clash of civilizations?”, India Seminar Magazine, 2001, https://www.india-seminar.com/2002/509/509%20noam%20chomsky.htm, senest besøgt 14/3 2020.
- Den Danske Ordbog: ”Individualisme”, https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=individualisme
- Den Danske Ordbog: ”Sekularisme”, https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=sekularisme
- Den Store Danske: ”Socialkonstruktivisme”, 2013, http://denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Filosofi/Filosofi_og_filosoffer_-_1900-t./socialkonstruktivisme, senest besøgt 13/3 2020.
- Globalis; ”Islamisk Stat (IS)”, 2017, https://www.globalis.dk/Konflikter/Islamisk-Stat-IS, senest besøgt 13/3 2020.
- The Coalition Information Centers: ”The Global War on Terrorism: The First 100 Days”, U.S. Department of State Archive 2001-2009, https://2001-2009.state.gov/s/ct/rls/wh/6947.htm , senest besøgt 8/3 2020
- U.S. Embassy in Denmark: ”George W. Bush”, dk.usembassy.gov, https://dk.usembassy.gov/da/youth-education-da/history-da/2000-2016-fra-george-w-bush-til-barack-obama/praesidentvalget-i-2000/, senest besøgt 4/3 2020
- Wikipedia: ”C-SPAN”, https://en.wikipedia.org/wiki/C-SPAN, sidst redigeret 8/3 2020. Senest besøgt 8/3 2020
- Wikipedia: “Death of Abu Bakr al-Baghdadi”, sidst redigeret 9/3 2020, https://en.wikipedia.org/wiki/Death_of_Abu_Bakr_al-Baghdadi, senest besøgt 12/3 2020.
- Wikipedia; ”Hypofor”, https://sv.wikipedia.org/wiki/Hypofor, senest besøgt 6/3 2020.
- Wikipedia: ”International military intervention against ISIL”, https://en.wikipedia.org/wiki/International_military_intervention_against_ISIL#Involvement_by_country , senest besøgt 12/3 2020.
- Wikipedia: ”Jacques de Vitry”, https://en.wikipedia.org/wiki/Jacques_de_Vitry, senest besøgt 9/3 2020.
- Wikipedia: ”John Ashcroft”, https://en.wikipedia.org/wiki/John_Ashcroft, senest besøgt 8/3 2020.
- Wikipedia: ”List of terrorist incidents linked to ISIL”, https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_terrorist_incidents_linked_to_ISIL, senest besøgt 13/3 2020.
- Wikipedia: ”Muslim World”, https://en.wikipedia.org/wiki/Muslim_world#Islamic_states, senest besøgt 8/3 2020.
- Wikipedia: ”Noam Chomsky”, https://en.wikipedia.org/wiki/Noam_Chomsky, senest besøgt 14/3 2020.
- Wikipedia; ”Self-fulfilling prophecy”, https://en.wikipedia.org/wiki/Self-fulfilling_prophecy, senest besøgt 16/3 2020.
- Wikipedia: ”United States-European Union relations”, https://en.wikipedia.org/wiki/United_States–European_Union_relations, senest besøgt 13/3 2020.

I-bøger

- Nauntofte, Jens; "Verden og den arabiske udfordring", Systime, 2015, https://vau.systime.dk/index.php?id=123&L=0, senest besøgt 4/3 2020

Videoer

- C-Span: ”Donald Trump on Muslims (C-SPAN)” (udklip), USA, 2015, https://www.youtube.com/watch?v=-sz0KY-3PbQ
- C-span; ”Presidential Address”, USA, 2001, https://www.c-span.org/video/?166196-1/president-bush-addresses-nation-911-attacks
- C-span; ”User clip: Bush – War on Terror = Crusade”, USA, uploadet 29/9 2018, https://www.c-span.org/video/?c4752493/user-clip-bush-war-terror-crusade

Bilag

Figurer

1.1 Koalitionen imod Islamisk Stat (IS)

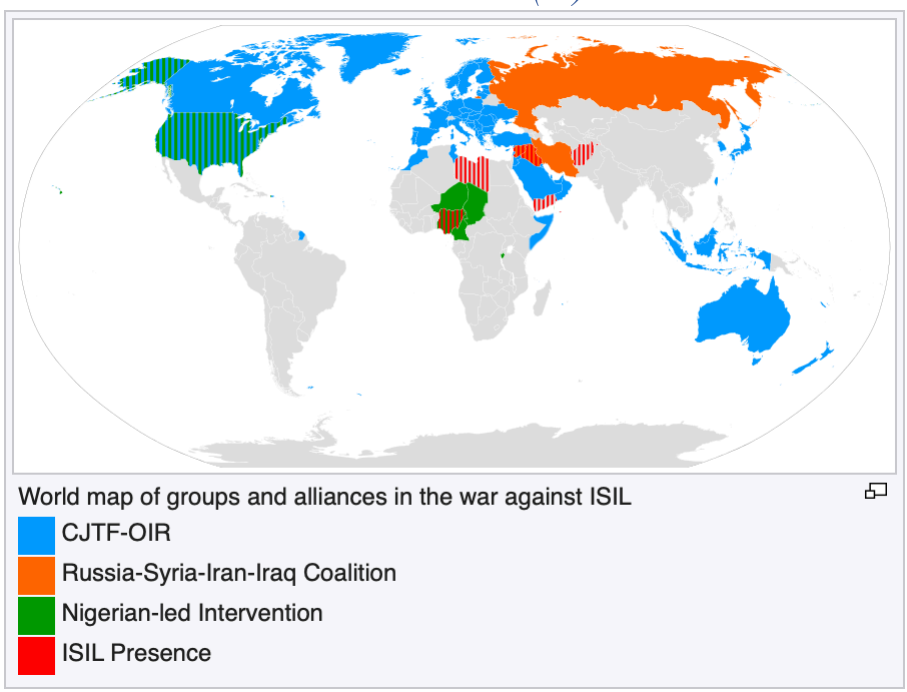

CJTF-OIR (Combined Joint Task Force – Operation Inherent Resolve) er navnet på den amerikansk-ledede koalition imod IS.

Kilde: ”International military intervention against ISIL”, 2020. https://en.wikipedia.org/wiki/International_military_intervention_against_ISIL#Involvement_by_country

Taler

2.1 Bushs tale til Kongressen 20. september 2001

Vedlagt som ekstramateriale i Netprøver